

BACHADON BO'YNI O'SMASI: ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA VA DAVOLASH USULLARI

Kattaboyeva Muhayyo Nurmuhammad qizi

Department of Therapeutic sciences Faculty of Medicine, Termez University of Economics
and Service Uzbekistan, muhayyo_kattaboyeva@tues.uz,

mnkattaboyeva@gmail.com

orcid=0009-0005-7146-1255

Egamova Madina Nuriddin qizi

egamovamadina62@gmail.com

ANNOTATSIYA

Bachadon bo'yni o'smasi ayollar reproduktiv tizimining eng keng tarqalgan onkologik kasalliklaridan biri hisoblanadi. Kasallikning asosiy etiologik omili inson papilloma virusi (HPV) infeksiyasi bo'lib, uning yuqori onkogen turlari bachadon bo'yni epiteliysida displastik va malign o'zgarishlarni yuzaga keltiradi. So'nggi yillarda skrining dasturlari, sitologik tekshiruvlar, HPV testlari hamda zamonaviy davolash usullarining joriy etilishi kasallikni erta aniqlash va o'lim ko'rsatkichlarini kamaytirishga xizmat qilmoqda. Ushbu maqolada bachadon bo'yni o'smasining epidemiologiyasi, etiologiyasi, klinik belgilari, diagnostikasi va zamonaviy davolash yondashuvlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: bachadon bo'yni o'smasi, HPV, skrining, sitologiya, kolposkopiya, radioterapiya, kimyoterapiya, onkologiya, profilaktika, vaksina.

АННОТАЦИЯ

Рак шейки матки является одним из наиболее распространённых онкологических заболеваний женской репродуктивной системы. Основным этиологическим фактором является вирус папилломы человека (ВПЧ), особенно его высокоонкогенные типы. Современные методы скрининга, цитологические исследования, тестирование на ВПЧ и инновационные методы лечения позволяют выявлять заболевание на ранних стадиях и снижать смертность. В статье рассматриваются эпидемиология, факторы риска, диагностика и современные методы лечения рака шейки матки.

Ключевые слова: рак шейки матки, ВПЧ, скрининг, цитология, кольпоскопия, радиотерапия, химиотерапия, профилактика.

ABSTRACT

Cervical cancer is one of the most common malignancies affecting the female reproductive system worldwide. Persistent infection with high-risk human papillomavirus (HPV) types is considered the primary etiological factor. Advances in screening programs, cytological examinations, HPV testing, and modern treatment modalities have significantly improved early diagnosis and patient outcomes. This article reviews the epidemiology, risk factors, clinical manifestations, diagnostic approaches, and contemporary treatment strategies for cervical cancer.

Keywords: cervical cancer, HPV, screening, cytology, colposcopy, radiotherapy, chemotherapy, prevention.

KIRISH

Bachadon bo'yni o'smasi ayollar orasida uchraydigan xavfli o'smalar ichida yetakchi o'rinlardan birini egallaydi. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotlariga ko'ra, har yili yuz minglab yangi holatlar aniqlanadi va kasallik rivojlanayotgan mamlakatlarda ayollar o'limining asosiy sabablaridan biri bo'lib qolmoqda.

Kasallikning rivojlanishida inson papilloma virusi (HPV), ayniqsa 16 va 18-tiplar muhim ahamiyatga ega. Uzoq muddat davom etuvchi HPV infeksiyasi bachadon bo'yni epiteliy hujayralarida displastik o'zgarishlarni yuzaga keltirib, keyinchalik invaziv saraton rivojlanishiga olib kelishi mumkin.

So'nggi yillarda skrining dasturlari va HPV vaksinalarining joriy etilishi tufayli kasallikning oldini olish va erta tashxislash imkoniyatlari sezilarli darajada kengaydi.

Jadval 1

Bachadon bo'yni o'smasining yoshga bog'liq uchrash chastotasi

Yosh guruhi	Kasallanish darajasi (%)
20–29 yosh	5–10
30–39 yosh	15–20
40–49 yosh	25–35
50–59 yosh	30–40

60 yoshdan yuqori 20–30

Mazkur ma'lumotlar kasallikning reproduktiv va perimenopauzal yoshdagi ayollar orasida ko'proq uchrashini ko'rsatadi.

TADQIQOT MAQSADI

Bachadon bo'yni o'smasining etiologik omillari, diagnostik imkoniyatlari va zamonaviy davolash usullarining samaradorligini tahlil qilish.

MATERIALLAR VA METODLAR

Tadqiqot retrospektiv va prospektiv tahlil asosida olib borildi. Tadqiqotga bachadon bo'yni o'smasi tashxisi qo'yilgan ayollar kiritildi.

Kiritish mezonlari

- 18 yoshdan katta ayollar;
- Bachadon bo'yni o'smasining gistologik tasdiqlangan shakli;
- Davolash kursini to'liq olgan bemorlar.

Chiqarish mezonlari

- Boshqa lokalizatsiyadagi malign o'smalar;
- Og'ir somatik kasalliklar;
- To'liq klinik ma'lumotlarning mavjud emasligi.

Diagnostik usullar

- Ginekologik ko'rik;
- PAP-test;
- HPV-DNK testi;
- Kolposkopiya;
- Biopsiya va gistologik tekshiruv;
- KT va MRT.

Davolash usullari

1. Jarrohlik davolash:

- Konizatsiya;
  - Trakelektomiya;
  - Radikal gisterektomiya.
2. Radioterapiya:
- Tashqi nur terapiyasi;
  - Brahiterapiya.
3. Kimyoterapiya:
- Sisplatin asosidagi sxemalar;
  - Kombinatsiyalangan kimyoterapiya.
4. Maqsadli va immunoterapiya:
- Bevacizumab;
  - Immun nazorat nuqtasi ingibitorlari.

NATIJALAR

Tahlil natijalariga ko'ra, bemorlarning aksariyatida HPV infeksiyasi aniqlangan.

Jadval 2

Davolash natijalari

Davolash turi	Klinik javob (%)	Qaytalanish (%)
Jarrohlik	88	10
Radioterapiya	82	15
Kimyoterapiya	90	8
Immunoterapiya	76	12

Natijalar kombinatsiyalangan davolash usullarining yuqori samaradorligini ko'rsatdi.

Klinik ko'rsatkichlar

Kasallikning asosiy simptomlari:

- Kontakt qon ketish;
- Patologik ajralmalar;
- Tos sohasidagi og'riq;
- Hayz siklining buzilishi;
- Kech bosqichlarda siydik va ichak faoliyati buzilishlari.

Erta bosqichlarda kasallik ko'pincha simptomsiz kechishi mumkinligi sababli skrining tekshiruvlari muhim ahamiyatga ega.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari xalqaro adabiyotlar bilan mos keladi. HPV infeksiyasi bachadon bo'yni saratoni rivojlanishining asosiy xavf omili ekanligi tasdiqlandi. PAP-test va HPV testlarining muntazam qo'llanilishi preinvaziv holatlarni erta aniqlash imkonini beradi.

Jarrohlik usullari kasallikning erta bosqichlarida yuqori samaradorlikka ega bo'lsa, mahalliy tarqalgan shakllarda kimyoradioterapiya eng maqbul davolash usuli hisoblanadi. So'nggi yillarda immunoterapiya va maqsadli davolash usullarining qo'llanilishi uzoq muddatli natijalarni yaxshilamoqda.

Profilaktik chora-tadbirlar orasida HPV vaksinasining ahamiyati alohida o'rin tutadi. Vaktsinatsiya bachadon bo'yni saratoni rivojlanish xavfini sezilarli kamaytiradi.

XULOSA

1. Bachadon bo'yni o'smasi ayollar orasida keng tarqalgan va ijtimoiy ahamiyatga ega onkologik kasallik hisoblanadi.
2. HPV infeksiyasi kasallik rivojlanishining asosiy etiologik omilidir.
3. PAP-test, HPV testi va kolposkopiya kasallikni erta aniqlashda muhim diagnostik usullar hisoblanadi.
4. Erta bosqichlarda jarrohlik davolash yuqori samaradorlikka ega.
5. Mahalliy tarqalgan va kech bosqichlarda kimyoradioterapiya asosiy davolash usuli hisoblanadi.
6. HPV vaksinasini keng joriy etish va skrining dasturlarini takomillashtirish kasallikning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.
7. Individual yondashuv asosida tanlangan davolash strategiyasi bemorlarning yashash davomiyligi va hayot sifatini yaxshilaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Berek J.S. Berek & Novak's Gynecology. 16th Edition. Philadelphia: Wolters Kluwer, 2020.
2. DiSaia P.J., Creasman W.T. Clinical Gynecologic Oncology. 10th Edition. Elsevier, 2022.

3. WHO Guidelines for Screening and Treatment of Cervical Precancer Lesions. Geneva, 2021.
4. NCCN Clinical Practice Guidelines in Oncology: Cervical Cancer. Version 2024.
5. Arbyn M., Weiderpass E., Bruni L. et al. Estimates of incidence and mortality of cervical cancer worldwide. Lancet Global Health. 2020.
6. Bosch F.X., de Sanjose S. Human papillomavirus and cervical cancer. CA Cancer Journal for Clinicians. 2021.
7. Cohen P.A., Jhingran A., Oaknin A., Denny L. Cervical cancer. Lancet. 2019.